

rogare; mušate fetice, lepa deklica, je morebiti slovensko možata ali možka detica; astez, danes, bi se morebiti primeriti dalo z italijanskim a stesso giorno; pere, kruh, pa se ne enači lahko z latinskim panis. Se vé da v takem priličevanju čiških besed se človek ne smé prenehljati; zlasti pri bolj neznanih besedah bo prav obilniše prevdarjati; morebiti so ravno na celtiški ali arbanasški jezik obračati. Dalje naj bi razumen jezikoslovec preiskal in pretehtal oblike čiškega jezika: ali so latinske ali slovenske ali celó arbanaske; v pojasnjenju tega naj povém, da po dr. Rappu se rumunski jezik v imenih ravná po arbanasškem, ter na koncu prideva člen, v glagolih pa se opoteka med slovanskem in latinskem. Na pr. v besedi pas dormi, hodi spat, se jasno kaže latinska oblika prikratena; domnu, gospoda, je spet prikratena latinska dominum. Za ložje primerjanje bi pomagala ktera dobra slovnica rumunskega jezika, kakoršnih se današnji čas ravno ne pomanjkuje. Se vé, da vse to preiskovanje ne bo delo samo enega dnéva.

Hicinger.

Drobtinice za kratek čas pa tudi za poduk.

Bog daj bebecom pamet! (Dalje.)

Ta-le je res prav smeja vredna. — Neka žena pride ob mleko, da ni imela s čim otročiča dojit. In ko se lajhar v hišo pritepe, mu žalostna žena svojo nesrečo toži! Lajhar pa ji pravi: „jez vam vé m za lék, pa ga ne smém razodeti. Ako bi ga razodel, bi človeka, ki vam je zacopral, skončati mogel; tega pa vendar ne smém“. „Kaj“ — pravi ženini mož — „če copernika pri ti priči precej zlod vzame, mi ne bo žal za-nj! Le povejte pomoček, prijatelj! precej vam rad odštejem, kolikor terjate za to“. — „Spod pet rajnšev vam ne morem tega storiti“ — pravi rokomavhar — „in le s tem terdim pristavkom, da me nikomur ne ova-dite“. Mož poskoči in pritišal mu je dnarce v pestéh. „Pojte“ — pravi potepúh — „in prinesite mi železno štango, da na voglu hiše luknjo napravimo; poprej pa jo bomo djali v ogenj, da se dobro razbeli. Vi, mati! pa se malo pomolžite, potem se bo mleko v luknjo zlilo, in luknja z razbeljeno štango zamašila. Coperni človek, bodi mož ali žena, bo potem naglo pri vama. Al Bog vaji obvari, da bi mu dala kak odgovor. Po vama bo, ako zineta le besedo. Če mu pa ne dasta nobenega odgovora, se bo na kose razletel, in mleko bo vaše“. — Rokomavhar, ko vidi, da sta mož in žena iz hiše, jo pobriše, kakor da bi mu za petami gorelo. Mož se je dnarjev znebil, žena pa kakor pred, tudi potem ni imela s čim otroka dojit. —

V neko bližnjo vas se pritepe tudi neki rokomavhar poleti v nar hujši suši, in obeta ljudém, ker so že od nek-daj zavolj suhotnega in skalnatega kraja za vodo perste lizali, da jim hoče vodnjak (štérno) skopati, da nikdar več ne bodo vode stradali. — „Ali niste osli“ — jim pravi — „ker imate ravno na sredi vasi, 6 čevljev globoko, nar lepši izvirek, da vode stradate in jo tako deleč nosite? Napraviti vam hočem vodnjak, da ga bote veselili“. In res obesel jim je bil žabico na oči. Nad pol leta so mu merho pasli in okoli sto rajnšev zmetali, in vendar ni hotel izvirek na dan. Sosesčani to viditi, da jih potepúh za nos vodi, začnejo hudo mermrati; ko lajhar to sliši, se zbojí, da bi mu gerbe ne naklepali, in natihoma ga je bila neka noč pozobala. Ljudém so se oči prepozno odperle, in namesti da bi svojo neumnost so le rokomavharja preklinjevali. —

Še ena druga mi v glavi brenčí in me ko tern v péti bôde, da si ne vé m kaj, jo našim ljudém za pokušnjo postaviti, da bi se jim oči odperle, kaj so rokomavharji. — V neki vasi sta imela mož in žena deklico, okoli 12 let staro. Ta deklica je že iz zibelike bila polna nabogljivosti, torov in revšine; naposled se je še rak pod nosom loti. Mati nje pa je bila — ne morem drugač reči — prava svinja. Hiša je bila polna gnjusobe, smradú in blata, kakor kak svinsk hlev in ni se čuditi bilo, da so večidel, posebno

pozimi vsi sploh po hiši bolehalí. Želodec se mi še v meni oberne, ako se spomnim, kakošna je baba hodila. Njeni mož, precej vedre glave, se je večkrat čez to pritožil in večkrat rekel, da mu „ni treba gnoja na njive voziti, spom-ladi grém le s svojo babo na-nje, pa jo popleševa dvakrat gori in doli, in toliko gnoja odleti, da je vse pognojeno, in raste za njo, da je kaj“. — Akoravno nesnažni so bili vendar premožni ti ljudjé. Le križ z otrokom, ta jim je grozno prigraval, dek-le ni moglo živeti ne umreti, pomagati pa ji nihče ni vedil. — Ravno tistikrat se neki plajšar po bližnjih vaséh potépa, bahaje se, da vé ozdraviti mnoge bolezni. Mož bolne hčerke to zvedši, pošlje nautegoma posla po tega plajšarja. Ni se dal, se vé da, dvakrat klicati. Pridšemu oče vesel roko podá, pa mu pravi: „že dolgo ajamo tega otroka, al ni ga človeka, da bi pomagal. Od vas pa slišim, da ste posebno srečni pri boleznih. Ozdravite mi tega otroka in obljubim vam možnjo ostro podkovati“. V roke si sežeta in rokomavhar prične svojo srečo. — Ali kako, Bogú se usmili! Berite in jokajte z menoj! Napravi si štupo iz peklenskega kamna in mazilo iz hudičevega olja. S tem je potresal in mazal rane ubožne sirotice. Deklica prevpije in joka dan in noč v strašnih bolečinah, da ni bilo slišati gromečega Boga! Hodil je ta pačúh več tednov ozdravljat tega otroka, in kadar je v hišo stopil, je dekleta skorej od straha bož-jast zlomila. To je tako dolgo terpelo, da deklica onemore, in pod roko plajšarja dušo Tistemu izroči, ki si je za dan razodenja zapisal na dlan svoje pravice, ljudomorcem dati večno plačilo. — Kaj pa je djal rokomavhar, kaj se vam zdí, ko mu je deklica pod rokami umerla, in se staršem jele oči odperati? — „To bi mogli že popred vediti, da tudi jez vam ne bom čudežev delal. Sem storil, kar mi je bilo mogoče, več pa človek storiti ne more in tudi ni njegova dolžnost“. Po palici seže, ki je v kotu hiše slonela, se ogoljufanim staršem namuza in šel je rakom žvižgat! — Te prigodbe sem jez sam živa priča. (Konec sledí.)

Slovanski popotnik.

* Nemško-slovenskega slovnika je natisnjenih že 50 pôl, ki segajo blizo do konca pismenke H (Hüt-tengezh).

* Od nemško-horvaškega slovnika Šulekovega je nedavno prišel na svetlo 6. zvezek (60 pôl) do besede „Naturgewalt“.

* Društvo sv. Mohora šteje sedaj 1081 družtvenikov, kateri letos razun „Drobtinic“ dobijo še dvé knigi: ena obsega zbirko lepih zgodovinskih povestic, druga se zove „Elizabeta ali pregnanci v Sibirii“.

* Gosp. Navratil je poklonil en iztis svojega delca o glagolih („Beitrag zum Studium des slav. Zeitwortes“) prezvišenemu knezu in škofu ljubljanskemu, ki so se mu za ta poklon v lastnoročnem pismu prijazno zahvaliti blagovolili rekši: „da jih je delo to močno razveselilo, kakor se radujejo vselej, ako slišijo ali vidijo, da se kdo Krajncev pridno véde na znanstvenem polji“.

* Od nevtrudljiviga gosp. Šuleka je že tudi na svetlem „Prirodopis za nižje realke“, ki ga je iz nemškega po F. X. M. Zippe-u, kakor „Neven“ terdi, kaj iz-verstno prestavil v horvaški jezik in si s tem delom sopet lepe zasluge pridobil ne samo za šolsko mladino, kateri je napravil verlo koristno knigo, temuč tudi za knižtvo horvaško v obče, ktero je obogatil z novim delom. Popisane so v tem učevniku (Lehrbuch) vse tri carstva natore: živalstvo, rastlinstvo in rudstvo, in sicer tako, da ni premalo pa tudi ne preveč rečenega od nobenega carstva, ampak ravno toliko, kolikor je za šolsko mladino v nižjih realkah in gimnazijah potrebno, pa koristno tudi za vsakega preprostega človeka, kateri želí od stvarí na svetu kaj več vediti. Prišle so na Dunaji pa tudi podobne na svetlo, ktere kažejo večí del v teh bukvah popisanih stvarí. — Tudi nam so take koristne bukve živa potreba. Delo bi bilo

sedaj po Šulekovi knigi napol ložje. Ali ni nobenega Slovenca, da bi se ga lotil?

* „Nar. Nov.“ pišejo, da je zgodovinar gosp. Ivan Kukuljevič Saksinski potujoč skozi Dalmacijo na Talijansko v Šebeniku 82 starih podobin našel, ktere kažejo obraze horvaških kraljev od Porina do Štefana II., potem mnogih serbskih carov, bosniških kraljev in drugih slavni možakov. Niso sicer podobine te posebne umetniške vrednosti, toliko več pa so vredne iz zgodovinskega obzira, in so zagrebškemu muzeju predrag zaklad.

* Stolni dekan Zaderški gosp. dr. Ivan Matija Škarić nabira naročnike na sv. pismo starega in novega zakona, ki ga je prestavil iz latinskega v slovanski dalmatinski jezik in se bode v lični obliki in z našim navadnim pravopisom v ces. državni tiskarnici na Dunaji tiskati začelo, kadar bo 1000 naročnikov gotovih. Vsak mesec imata priti dva zvezka po 30 krajev. na svetlo, in v 3 letih hoče biti delo gotovo. Priporočali smo že v „Novicah“ važno delo; priporočamo ga vnovič vsem Slovencem, ki razumejo lepi slavo-dalmatinski jezik in ki zmorejo kakih 36 for., ker toliko bo celo delo veljalo.

* Na Dunaji pride na svetlo „Povest narodne dalmatinske kniževnosti“ od opata Ljubića v 2 zvezkih; cena vsaki knigi je 1 fl. sr.

* V Pragi je prišel na dan 4. zvezek „Povestnice ruske“ od Rittersberga; s petim delom bo doveršeno celo delo. (Sedmica.)

* V madžarskem lepoznanškem listu „Délibab“ je spisal B. Urhezi obširen sostavek o rusovskem pesništvu pod naslovom „Orosz költök“ (ruski pesniki). Pisatelj pravi, da je rusovska literatura od konca preteklega veka do danes se narastla kakor trava, in pravi dalje: „Kdor je bral Puškina in Lermontova, mora se začuditi silnemu bogatstvu rusovskega pesništva; rusovsko pesništvo ni nejakava travica spèrzena s severnim mrazom, ampak je drevo, pod katerim se moremo lepo spočiti.“ (Nar. Nov.)

Novičar iz različnih krajev.

Za popotne vojake (soldate) je od vseh Svetih letošnjega leta noter do konca aprila (malega travna) prihodnjega leta povračilo v dnarjih namesto živeža takole določeno: v doljni Avstrii se jim plača za to 10 kr., v Tirolih, na Marskem, na Terzaškem in Goriškem in pa na benečansko-lombardškem kraljestvu 9 kr., v Šlezii 8 $\frac{1}{2}$ kr., na Českem 8 $\frac{1}{4}$ kr., na Salcburškem 8 kr., na Štajarskem 7 $\frac{1}{2}$ kr., v okrajni Budimski na Ogorskem 7 $\frac{1}{4}$ kr., v zgornji Avstrii, na Krajskem, Koroškem in v Požunski okrajni na Ogorskem 7 kr., v okrajni Krakovski in v mestu Lvovu 6 $\frac{3}{4}$ kr., v serbski Vojvodini in temeškem Banatu, na Horvaškem in Slavonskem 6 $\frac{1}{2}$ kr., v Dalmaciji 5 $\frac{1}{2}$ kr., na Erdeljskem pa 5 $\frac{1}{4}$ kr. — Za knezoškofa v Briksenu (ki je tudi lastnik blejske grajšine na Krajskem) je izvoljen korar Vincenci Gaser; iz Inšpruka se sliši, da je novoizvoljeni škof ljubljenec duhovnov in ljudstva. — Iz Bačke na Ogorskem se piše, da kar ljudje pomnijo, ni bilo ondi tako dobre vinske letine kakor je letos; kodar so pridelali lani 40 veder vina, ga imajo letos 200; ker jim sodcev pomanjkuje, morajo mošt vlivati v suhe vodnjake (štirne). „Vedro novega vina“ — piše dopisnik v Pest. novine — „je čisto po nič, in, pravijo, da bo še cenejše“. Po tem takem ne bojo kupci le vina zastonj dobivali, temuč še kak nameček, da ga le vzamejo!! Iz Arada pa se piše, da bo vino kakor leta 1834 in 1846, pa malo malo ga bo, ker ga je toča veliko vzela. Čudno je to — pravi dopisnik — da druge leta je bilo že pred tergatvijo veliko kupca, letos pa še nihče ne praša za-nj, zato še tudi nobene cene nima. — Od Drave se piše časniku „Aufmerks.“, da prav

obilo teče žlahna štajarska kapljica letos v sodce vino-rejcem in da se poterjuje stari pregovor, da po 7 slabih letinah pride 7 dobrih. Sedaj je cena mošta še tako nizka, da se okoli Gleichenberga po 2, okoli Ptujega po 3 in pol do 4 gold., okoli Ormoža po 4 in pol do 5 gold. kupuje, cena sodcev pa čedalje bolj poskakuje; pravijo, da bo vino tam 1848emu enako. — Tudi iz Dolenskega slišimo, da se letošnjemu vinu ni še pravi kup določil. — Rimska vlada je do konca septembra prihodnjega leta prepovedala, da se ne sme ne grozdje, ne mošt, ne nizko (ordinar) vino, pa tudi jesih in sirov vinski kamen ne iz dežele peljati, zato, ker tergatev ni dala čez domačo potrebo vina. — Napolitanski kralj je že odgovoril, da ne stori, česar se terja od njega. Na to se je oglašila francozka vlada v svojem vladnem listu „Moniteur“ in razlaga z oestro besedo, kar vès svet vé, da se napolitanska vlada nikakor noče udati; po tem pa z rahlo besedo dostavlja, da ste francozka in angleška vlada primorane prijazno zavezo z vzajemnimi poslanci raztergati in vojne ladije pripravljene imeti za kako nevarnost Francozov ali Angležev, kateri prebivajo na Napolitanskem; „v luko napolitansko pa ne bojo jadrane, da nihče ne bo kaj krivega podtikoval temu početju; če pa se napolitanska vlada zmodri, bote zedinjene vladi rade staro prijazno zavezo spet ponovile“. Za sedaj je po tem takem se spreletela huda ura, ki je žugala Napolitancem. — Tudi vladni avstrijski list „Oest. Corr.“ se je oglašil zoper hrup francozkih časnikov o zadevah Moldave in Valahije dokazajoč, da ima Avstrija še armado tam zato, ker ima pravico do tega po 31. členu parizke pogodbe. — Na Španjskem bo stopil konkordat od leta 1851 spet v veljavo, in po tem bo preklicana tudi že doveršena prodaja državnih in cerkvenih lastnin. — V spomin kronanja rusovskega cara je kovana zlata in sreberna svetinja, ktera kaže na eni strani podobo carovo, na drugi ruskega orla z opisom „Deus vobiscum!“ (Bog z Vami!)

Národna iz Kléč.

Anzelj imel lepo ženó,
Pa se je vedno bal za njo,
Da b' mu ne bila vgrabljena.
Enkrat se je primerilo,
Da Anzeljna domá ni b'lo,
Da prideta popotna dva,
Popotna dva oba mladá,
Za sladko vince dajata
Alenčico napajata,
Tak dolgo zapeljavata,
Da sta jo sabo spravila.
Ko je Anzelj domú prišel
Družino vjokano našel:
„Kaj vam pa je družina vi,
Ker ste tako vsi vjokani,
Ker ste tako vsi žalostni?“
„Nam bit' je noja vjokanim,
Nam bit' je noja žalostnim,
Nam naša mat' je vgrabljena;
Prišla sta k nam popotna dva,
Popotna dva oba mladá,
Za sladko vinco dajala
Naših mater napajala,
Tak dolgo zapeljavala,
Da sabo sta jih spravila.“
Tako jim Anzelj govori:
„Ustanite berž hlapci vi,
Sedlajte mi konjičeka,
Konjiča moj'ga belčeka!“
Pripasal si je ojster meč,
Od meča jermen vis' r'deč;
Tako premočno mi zderči,
Da ogenj mu spod nog perši,
Kamor deleč pridirjal je
Kjer most forlanski zidan je,
Nad mostom kroka čeren vran.
„Le tiho tiho černi vran,

Ti bom kosilo dobro dal,
Da si ga bodeš sam jemal.“
Naprej naprej mi spet zderči,
Da ogenj mu spod nog perši.
Kamor predeleč priderči
Proti deveti deželi
Tje k oštari zidani,
Na prag' oštirka stala je.
Šop ključev v roc' deržala je.
„Al' mate kaj sladak terán?“
Mamo čez morje pripelján.
„Al' v vaši hiši zidani
Za mizo pivcov kaj sedi?“
Za mizo sta popotna dva.
Popotna dva oba mlada,
Sebo' mata žensko telo,
Žensko telo, močno lepo.
Anzelj v hišo berž hiti
In tako pravi, govori:
„Bog daj vam vsem veselim bit',
Bog vam pomozí jést' in pit'!“
Po tem potegne ojstri meč,
Obema verže glavci prec.
Alenč'ca prav': „gorjé, gorjé,
Oh, kaj bo kaj bo zdaj za mé?“
Na konj'ca k sebi jo posadí,
Po beli cesti zaderči.
Prehitro mi derčala sta
Do mosta spet forlanskega.
Nad njima kroka čeren vran,
Le tiho tiho černi vran,
Ti bom kosilo dobro dal,
Da si ga bodeš sam jemal,
Potem potegne ojstri meč,
Alenč'ci verže glavco prec. —
Letó žené zapomnite,
K' svoje možé popuščate!
Zapisał M. V.